

Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem

Marosvásárhelyi Kar

Tudományos Diákköri Konferencia

Neveléstudományi szekció

Egyetemi hallgatók online tanulási körülményei és alkalmazott tanulási technikái

Témavezető:

Dr. Harangus Katalin

Egyetemi adjunktus

Dr. Horváth Zsófia-Irén

Egyetemi adjunktus

Hallgató:

Kis Gerlinda-Boglárka

Számítástechnika szak III. év

Tanárképző Intézet

2021. április 16-17.

Tartalomjegyzék

Absztrakt	3
Bevezető	4
Az online tanítás –tanulás, mint sajátos oktatási helyzet	6
Hallgatói generáció és a multitasking	7
A vizsgálat bemutatása	9
A minta általános jellemzői	10
Eredmények.....	12
Összefoglalás.....	20
Javaslatok	21
Hivatkozások	22
Ábra 1 Nem szerinti megoszlás	10
Ábra 2 Évfolyam szerinti megoszlás	11
Ábra 3 Zavartalan részvétel az órákon.....	13
Ábra 4 Aktivitás az órákon	14
Ábra 5 Oktatási módszerek.....	15
Ábra 6 Tananyag elsajátítása	16
Ábra 7 Otthoni feladatok	17
Ábra 8 Tanárok felkészültsége.....	18
Ábra 9 Tanulás halogatása	19

Absztrakt

Napjainkban a gyakran emlegetett digitális átállás jelentős változást kívánt az oktatási rendszerektől, képzési folyamatoktól. A jelenlegi világjárvány következtében egy azonnali digitális átállási kényszer következett be, amely megkövetelte az alkalmazkodást, a módszertani megújulást nem csak a tanárok, hanem a hallgatók részéről is.

Dolgozatomban az online oktatás kezdetén (2020 május) végzett vizsgálatomat mutatom be, amelyben arra keresem a választ, hogy a felsőoktatásban miként is hat a hallgatókra a digitális oktatás a járvány miatt kialakult helyzetben, hogyan tudják elsajátítani a leadott anyagrészt. A felmérést online, egy saját szerkesztésű kérdőívvel végeztem, amely a tanulással kapcsolatosan olyan területeket érintett, mint tanulási körülmények, tanulási technikák, online tanulási tapasztalatok: előnyök és hátrányok stb..

Az eredmények rávilágítanak olyan előnyökre és hátrányokra, amelyek hozzájárulnak egy reális kép kialakításához az online oktatás hatékonyságáról. Ezek ismeretében mind az oktatók, mind a hallgatók tudatosabban alkalmazhatják a technológiák által nyújtott lehetőségeket az tanítás-tanulás folyamatában.

Kulcsszavak: digitális oktatás, járványhelyzet, előnyök és hátrányok

Bevezető

Információs társadalomban élünk, ami azt jelenti, az információnak olyan hatalmas mennyisége áll rendelkezésünkre, melyet hagyományos eszközökkel már lehetetlen kezelni (Balogh, 2006). A fejlődés üteme példa nélküli, hiszen nem volt még olyan terület, ami a társadalmi kultúrát ilyen gyökeresen változtatta volna meg, mint a digitalizáció (Molnár, 2016). Ezen jelenség nem csak a gazdaságra és életvitelre gyakorol jelentős hatást, hanem átalakítja többek között az oktatási rendszert is (Molnár és Nyíró, 2016).

A 2020-as év tavasza gyökeres és meglepő fordulatot hozott az oktatásban. A személyes találkozás osztálytársakkal és tanítókkal, tanárokkal veszélyforrássá változott az egészségünk számára.

Az online tanulási helyzet kezdetben érdekesnek, sőt kellemesnek tűnt a diákok számára, de a bezártságban töltött idő múlásával kínzó kényszerre, kevés örömet és eredményt nyújtó tevékenységgé változott/alakult.

Az első hetekben gyakran elhangzott: *„Ó, de jó, hogy nem kell korán kelni, gyalogolni-buszozni-autózni kerékpározni az iskolába!”* *„Milyen kellemes dolog pizsamában vagy esetleg tréningruhában kényelmesen terpeszkedni a fotelben vagy a kanapén tanóra idején!!”*. Azonban ez a kezdeti eufória hamarosan lelket-gyötrő unalommá, kényszer-elszigetelődéssé alakult, mint láthatatlan, de kitartó féreg megtámadta a lelket és kedvetlenné, figyelmetlenné tette az online-oktatás résztvevőit.

Annak ellenére, hogy minden gyermek és fiatal felnőtt lelkesen az okos telefonján él, nagyon hamar kiderült, hogy nincs otthoni internet-elérése mindenkinek, hogy a technika ördöge időnként borsot tör a modern eszközök használóinak az orra alá, hogy nem is olyan mókás egyedül ülni tanóra közben és meglepő módon sokkal kevésbé érthető a számítógépen át érkező magyarázat, bizonyítás. Igen, szükség volt egy ilyen világméretű szerencsétlenségre, mint az embereket támadó-ritkító járvány, ami elzár bennünket egymástól, hogy rájöjjünk: szükségünk van egymás közelségére.

Úgy tűnik, most már nem kell attól tartanunk, hogy gépek fogják helyettesíteni a tanítókat, tanárokat az oktatási folyamat során. A tanítás nem mesterség, hanem hivatás. A tanító ember egyben tudós, színész, szülő és jó barát, és csak így tudja eredményesen átadni az ismereteket. A

testmozgás, arcjáték, hanglejtés és a kézzel nem fogható, szemmel nem látható emberi közvetlenség meghatározó elemei a tanítási folyamatnak. A diák számára csak így lesz élő és érthető az ismeretanyag, csak így válik „emészthetővé” és befogadhatóvá az új ismeret.

Természetesen, autodidakta módon is lehet tanulni, de minden bizonnyal nehezebb és lassúbb folyamat így magunkévá, eszközünké tenni a tananyagot, mint az élő oktatás során. Az ember társas lény, fiataloknak nagyobb szüksége van a társak, a tanítók visszajelzésére, megerősítésére, mint a tapasztalt, felnőtt embereknek. Az sem elhanyagolható tény, hogy az emberi közelség, az ellentmondás, megkérdőjelezés és az álláspont komoly megindoklása szükséges ahhoz, hogy a diák igazán megértse, be tudja építeni a személyiségébe az új ismereteket.

Mindez nem azt jelenti, hogy nincs szükség a modern technikára az oktatásban, vagy hogy szükség esetén nem helyettesíthető a „szemtől szemben” oktatás az online módszerrel. A fent említett hiányosságok mellett a távoktatásnak is vannak előnyei. Elsősorban a távoktatás elérhető olyan helyzetekben is, amikor a személyes jelenlét lehetetlen – járványhelyzet, szélsőséges időjárás, betegség vagy nagy távolság miatti lakhelyhez-kötöttség esetén. Ilyen esetekben helyettesíteni tudja az online-oktatás a klasszikus oktatási formát, és a tanuló / hallgató motiváltságának és képességének megfelelő eredményt tud hozni. Másrészt az elektronika vívmányainak köszönhetően sokkal hamarabb lehet nagyszámú érdeklődő számára elérhetővé tenni ismereteket, visszajelzéseket kapni, megbeszélni a vitatott vagy nehezebb kérdéseket, tehát a tudomány elérhetőbbé válik. Ilyen módon konzultálhatnak, együtt dolgozhatnak a világ különböző tájain élő emberek, a távolságok lecsökkennek, az emberek kicserélhetik gondolataikat, és tanulhatnak az online térben is. Ma mindkét tanulási mód elérhető, és a körülményektől függően ki is kell használni mindkettőt, ehhez pedig nem kell más, mint akarat és alkalmazkodó-készség.

Az online tanítás –tanulás, mint sajátos oktatási helyzet

A jövőt formáló tervek rendkívül fontos szerepet jelentenek a mai fiatalok életében, hiszen nem csak azt mutatja, hogy milyen az időhorizontjuk a múlt, a jelen vagy a jövő szempontjából, hanem befolyásolja a tanulmányi időbeosztásuk megtervezését is. Zimbardo és Boyd (1999) szerint az időperspektíva egy olyan tudattalan kognitív folyamat, amely hatással van az emberek gondolkodására, viselkedésére és szerepet játszhat az élettel való elégedettség és a szubjektív jólét megítélésében is (Boniwell és Zimbardo, 2004).

Kutatások alapján az időperspektíva hatással van a társas kapcsolatokra, befolyásolja a gondokkal való megküzdés módját, továbbá hatással van a mindennapi életünkre is ami kihat a tanulási eredményeinkre, az órákon való aktivitásra is.

Éppen emiatt megfigyelhető hogy “A jövőorientált személyek céljaik elérésére koncentrálnak. Fontos számukra, hogy cselekedeteik milyen következményekkel járhatnak. Jellemzően tudatosan cselekszenek, és törekszenek a pontosságra. Általában elérik céljaikat (Zimbardo és Boyd, 1999), ebből kifolyólag sikeresebbek és magasabb társadalmi státuszt is érnek el. A kutatások alapján az időperspektíva jelentős szerepet játszik a tanulási motivációban is (Peetsma és Veen, 2011).” Megfigyelhető, hogy a jövőorientált diákok sokkal elkötelezettebbek tanulmányaik iránt, több energiát is fektetnek azokba (Horstmanshof és Zimitat, 2006).

Ebben a rendkívüli nehéz helyzetben a jövőorientált diákok is problémába ütközhetnek. Többek között technikai nehézségek, tőlük független zavaró tényezők merülnek fel, de van egy másik jelenség is. ami minden diákra jellemző, akár középiskolás, akár egyetemista. Mindenkinnek van egy időszak az életében, amikor elkezdi halogatni a tanulással kapcsolatos feladatokat, és nincs ez másképp az online oktatás ideje alatt sem.

Choi és Moran (2009) kérdőíves felmérésükkel az aktív halogatás hátterében négyféle dimenziót különböztettek meg: (1) feladat befejezését követő elégedettségérzés, (2) nyomáspreferencia, (3) tudatos döntés a halogatás mellett, (4) határidők szorítása. A vizsgálataik alapján az aktív halogatókra jellemző, hogy időbeosztásuk rugalmas, helyesen becsülik meg a feladatok elvégzéséhez szükséges minimális időt, stimulálja őket a határidők szorítása,

problémaorientált megküzdés jellemzi őket, és kevesebb stresszt tapasztalnak a feladatvégzés során.

Kutatások igazolják, hogy a középiskolásokhoz viszonyítva az egyetemisták körében nő a hatékony és csökken a nem hatékony tanulási stratégiák követése (D. Molnár, 2013). Ez annak tudható be, hogy az egyetemi évek alatt nincs meg az a mindennapi számonkérés mint közép vagy általános iskolában, az egyetemisták sokkal nagyobb szabadsággal rendelkeznek, másképp osztják be a mindennapi idejüket. Az egyetemi hallgatók jelentős része, élve a nagyfokú szabadsággal, rendszeresen halogathatja feladatait, amely maladaptív viselkedést eredményezhet (Lay, 1986).

Hallgatói generáció és a multitasking

A digitalizációs folyamat a 21. század elején már természetes része lett az oktatásnak. Az információs és kommunikációs technológiák fejlődése olyan jelentős társadalmi változásokat hozott, amelyek megjelentek a tanítási-tanulási környezetben is. Az elmúlt évtizedben az online elérhető kurzusok és programok száma jelentősen megnövekedett. Annak ellenére, hogy vannak olyan egyetemek, ahol az alapképzési szakok tanterveiben minden félévben bevezetésre került legalább egy online tantárgy (mint pl. Óbudai Egyetem), a hibrid oktatásra való áttérés a világjárvány előtt még nem történt meg. A hagyományos felsőoktatásban a szakismeretek elsajátításának elsődleges forrása a frontális tantermi oktatás, ahol a tanár elsősorban az információ átadója, a hallgatók pedig befogadóként ismerkednek meg a tananyaggal (Harangus, 2021).

A jelenlegi hallgatói generáció a képről, hangról, videóról tanulást részesíti előnyben a szövegalapú, lépésről lépésre történő tanulással szemben (Oblinger és Oblinger, 2005). A digitális eszközök használata lehetőséget teremt arra, hogy minimális erőfeszítéssel, jutalmazó visszajelzések ösztönzésével fenntartsák a figyelmet. Kutatási eredmények szerint a jelenlegi hallgatói generáció digitális eszközök használata nélkül nem tudja elképzelni az életét, ezen eszközök használata élvezetes tevékenységformákat biztosít számukra. A multitasking életük mindennapi rutinszerű részévé vált, például olvasás közben is átlagosan három vagy négy más médiaformát használnak egy időben. Az öt legkedveltebb tevékenység olvasás közben; számítógéphasználat, zenehallgatás, sms-ezés, közösségi oldalak használata, tévézés (Tran, Carrillo és Subrahmanyam, 2013).

A multitasking mint működésmód, a kognitív folyamatok párhuzamos működését feltételezi (Sanbonmatsu, Strayer, Medeiros-Ward és Watson, 2013), azonban az információk egyidejű idegrendszeri feldolgozása nagyon korlátozott módon valósul meg. A szakirodalom a valós párhuzamos feldolgozás helyett inkább az automatikus implicit készségeken (Blais, 2010) és a prospektív memória működése által létrejött multitasking jelenségét képzei el (Monsell, 2003; Sanjram és Khan, 2011). Tehát az információ feldolgozás szempontjából multitasking helyett inkább egyetlen szálon futó meg-megszakított figyelmi folyamatról van szó. Amikor megoszlik a figyelem több feladat között, nem tudja az egyén az információkat hatékonyan tárolni és ez a hosszú távú memóriába történő raktározást negatívan befolyásolhatja (Jackson, 2008).

A vizsgálat bemutatása

A romániai törvénykezések értelmében a felsőoktatási intézményekben a hagyományos tantermi oktatás volt érvényben (PR, 2021). Ennek értelmében a tanárok és a hallgatók az egyetem falai között, személyes találkozások formájában oktatattak és tanultak. Legtöbb intézmény, csak azokban az esetekben használt elektronikus, digitális vagy okos eszközöket az oktatás során, amikor a tantárgyak oktatásának alapvető követelményei ezt megkívánták (pl. a reál tudományok területéhez kapcsolódó tantárgyak).

A koronavírus járvány miatti sürgősségi intézkedéseknek megfelelően, a romániai egyetemek 2020. március közepétől tértek át az online oktatásra. A követelmények értelmében egyik napról a másikra az egyetemi oktatás az online térbe költözött, az oktatók és a hallgatók saját otthonaikból kellett végezzék tevékenységeiket. Ez minden oktatási intézményt meglepetésszerűen és felkészületlenül ért, voltak egyetemek, ahol néhány nap átállási időszak után folytatódhatott az oktatás, de voltak olyan felsőfokú intézmények is, ahol a tanév végéig nem sikerült megfelelően átállni. Törvénykezési háttér, valamint megfelelő metodológiák nélkül az első két online oktatási hét az útkeresésként értelmezhető. A második oktatási hét után jöttek ki az első minisztériumi rendeletek és sürgősségi kormányrendeletek, amelyek konkretizálták és egységesítették az új rendszer működését (PR, 2020). A 2020 április végi kormányrendeleteknek megfelelően kezdték a számonkérés és következetes ellenőrzés metodológiáit foganatosítani, ugyanakkor még mindig nem voltak rendelkezések az év végi vizsgákról (GR, 2020). Ezt valamikor május elején szabályozták (ME, 2020).

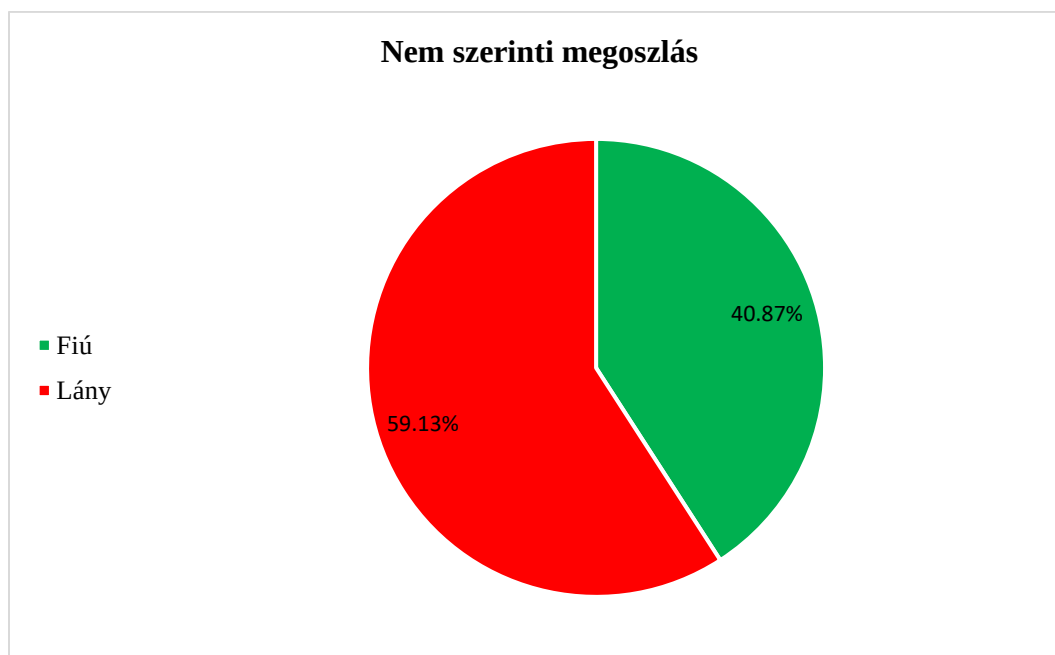
Dolgozatomban egy online végzett felmérés során arra keresem a választ, hogy a felsőoktatásban miként hat a hallgatókra a digitális oktatás, valamint hogy a járvány miatt kialakult helyzetben, hogyan tudják elsajátítani a leadott anyagrészt.

A felmérést egy saját szerkesztésű kérdőívvel végeztem, amely a tanulással kapcsolatosan olyan területeket érintett, mint tanulási körülmények, tanulási technikák, online tanulási tapasztalatok, előnyök és hátrányok stb.

A minta általános jellemzői

A felmérést az egyetemi hallgatók körében végeztem két hónappal az online oktatásra való átállás után. A kutatásban több egyetem hallgatója vett részt, összesen 137-en válaszoltak a kérdésekre (N=137). A hallgatók átlagéletkora 22 év.

A nemek szerinti eloszlásban majdnem arányosan képviselteti magát mindkét nem (1. ábra).

Ábra 1 Nem szerinti megoszlás

A vizsgálatban résztvevő legtöbb hallgató a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem diákja (59.85%). Ezt követi a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen tanulók aránya (18.97%). További arányok: Babes-Bolyai Tudományegyetem 3.64%, Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem 1.45%, Kolozsvári Műszaki Egyetem 0.72%. Határon túli diáktársak is bekapcsolódtak a vizsgálatba, így például a Szegedi Tudományegyetem hallgatóinak aránya 4.37%, az Eötvös Lóránd Tudományegyetemé pedig 1.45%.

A szakterületek szerinti megoszlás majdnem azonos, 58%-uk reál és 42%-uk humán területhez tartozó szakokon folytatják tanulmányaikat. A hallgatók egy része olyan szakokon tanul, ahol az oktatási órák tartása nem igényelt speciális eszközhasználatot, csupán a tanár személyes jelenlétét (pl. Kommunikáció és közkapcsolatok, Fordító és tolmács stb.), egy másik részük pedig olyan szakokon, ahol a fő tanulási eszköz a számítógép (pl. Informatika, Számítástechnika stb.),

valamint a válaszadók egy része tanul olyan szakon, ahol laboratóriumhoz kötött oktatás történik (pl. Génsebészet, Kertész-mérnöki stb.).

Ábra 2 Évfolyam szerinti megoszlás

Az évfolyam szerinti eloszlás a következő: a legtöbb válasz a harmad éves hallgatóktól érkezett (37.22%), ezt követi a másod év (29.19%), majd az első év (19.70%), negyed év (7.29%), ötöd év (1.45 %), valamint hatod év (0.74%).

Eredmények

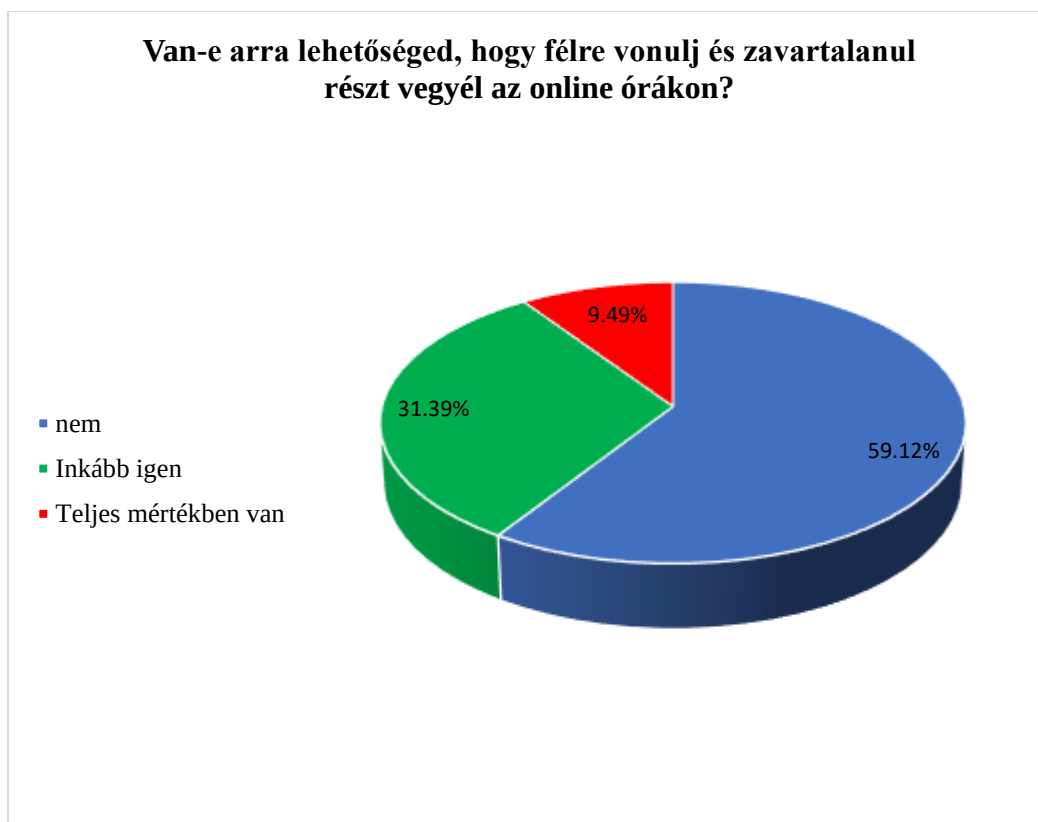
Első körben arra kérdeztem rá, hogy a hallgatók mennyire voltak felkészülve az online oktatásra való áttérésre eszközellátottság, eszközhasználat és a zavartalan körülmények szempontjából. Vizsgáltam, hogy a hallgatóknak volt-e lehetőségük arra, hogy félre tudjanak vonulni és zavartalanul részt tudjanak venni az online órákon. Megkérdeztem, hogy hányan érintettek az otthoni online tanulásban egy háztartásból, valamint hogy van-e elegendő készülék a háztartásban, hogy minden családtag egyidejűleg tudjon részt venni az online órákon.

Azokon az egyetemeken, ahol az online oktatásra való átállás során az intézmény vezetősége előírta az egységes online platform használatát, a hallgatóknak nem zökkenőmentesen, de gördülékenyebben ment az online térbe költözött tanulásra és tanításra való váltás. Ahol nem sikerült saját távoktatási rendszert kialakítani, ott a hallgatóknak gondot jelentett az órákra való jelentkezés, az egyik online térből a másikba való átlépés.

A nyugodt tanulást nagymértékben befolyásolta a háztartásban élő személyek száma, hogy hányan kellett egyidőben részt vegyenek oktatási, munkavégzési folyamatban félrevonulva, számítógépet használva. A hallgatók többsége 3-4 fős családban él, de olyanok is vannak, akik ennél nagyobb, 5 fős családban élnek (18%). Ebből arra következtethetünk, hogy a háztartásban a szülőkön kívül még van 1-2 testvér, akiket szintén érintett az otthoni online tanulás. Jogosan merül fel az a kérdés, hogy a hallgatók részt tudtak-e venni kiegyensúlyozott, nyugodt körülmények között az órákon.

A 3. ábrán láthatjuk hogy a hallgatók több mint fele (59.12%) nem tud teljes mértékben zavartalanul részt venni az online órákon, 31.39%-nak csak részben van lehetősége. 9.49% válaszolta azt, hogy lehetősége van zavartalanul tanulni.

Kérdőívemben rákérdeztem arra is, hogy milyen zavaró tényezők szoktak előfordulni az online tevékenységek során, illetve hogy milyen külső tényezők vonják el a figyelmüket az online órán való részvételről?

Ábra 3 Zavartalan részvétel az órákon

A leggyakoribb zavaró tényezőként az internet nem megfelelő minőségét jelölték meg a hallgatók, valamint a szomszédból átszűrődő zajokat (pl. „A szomszédtól jövő építkezési zajok”, „Szomszéd hangoskodása”), de sokan hivatkoztak a nem megfelelő felszereltségre, vagy a családtagok jelenlétére (pl. „Ha egy családtagom benyit a szobába, ahol épp órát hallgatók”, „A családom és a környezetem kiszámíthatatlan, ezért sosem tudom előre, hogy mikor fognak megzavarni”, „Anyukám, apukám kérései”). Voltak, akik arra hivatkoztak, hogy egyszerűen nem tudták huzamosabb ideig figyelni a képernyőt, mert bármi el tudta vonni a figyelmüket (pl. „Minden más”, „Gyakorlatilag minden”, „Minden, ami a szobámban van”).

Az online oktatás kihívásai közé tartozik, hogy sikerül-e a hallgatók érdeklődését fenntartani a tanulandó anyag iránt. Ennek egyik követelménye, hogy a hallgatók tevékenyen részt vegyenek a tanítási órákon. Amennyiben az órán való online jelenlétet nézzük, úgy tűnik, hogy a hallgatók érdeklődése nem lankadt a tanulandó anyag iránt. 90%-uk mondta, hogy rendszeresen részt vesz minden órán.

Az elsajátítandó anyag iránti érdeklődésnek egy másik fontos ismérve az órán tapasztalható interakció. Ha az interakció megfelelő az órán, akkor növelhető a hallgatók

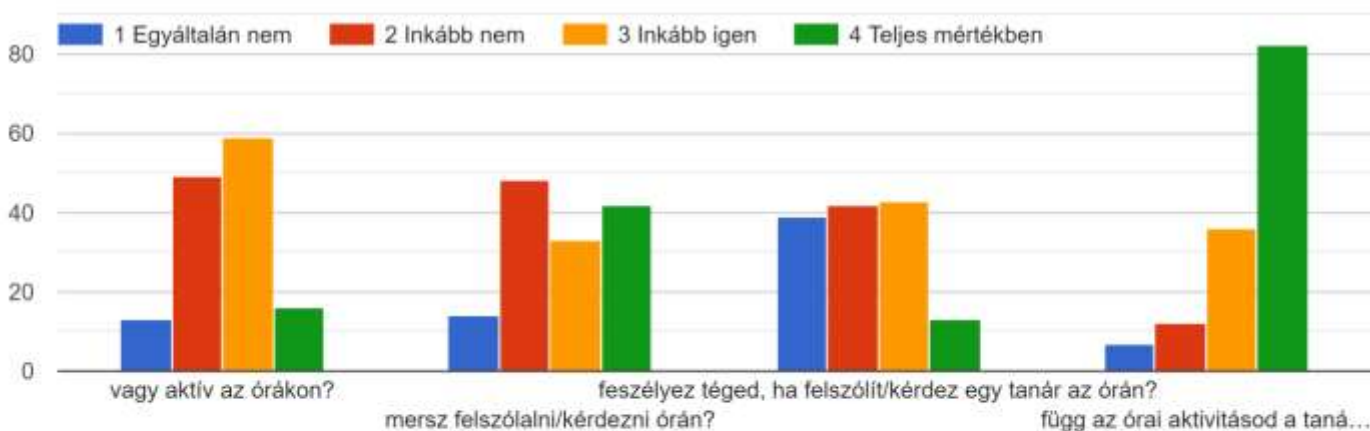
teljesítménymotivációja. A válaszok alapján a hallgatók nem egészen fele (43.06%) inkább aktív, mint nem a tanítási órán, és csak 11.67 % ítéli meg úgy, hogy teljes mértékben aktívan részt vesz az órán. Közel tíz százalék (9.48 %) azt a választ adta, hogy egyáltalán nem vesz részt aktívan, míg 35.76% inkább nem aktív, mint aktív órákon.

A válaszadók részben mernek felszólalni és kérdezni az órákon: 31% teljes mértékben mer kérdezni, 24% inkább felszólal, mint nem. Magas az aránya azoknak, akik nem mernek felszólalni és kérdezni (45%).

Az aktív részvételt nagymértékben befolyásolja a tanár személyisége (86%). 60%-uk szerint teljes mértékben az órán való aktív részvételt befolyásolja, ha a tanár humoros, megértő, segítőkész, szigorú, vagy ideges. Csupán 14%-uk jelezte, hogy órai aktivitásuk nem függ a tanár személyiségétől.

Arra a kérdésre, hogy mennyire feszélyezi őket, ha felszólítja vagy kérdezi egy tanár az órán, mintegy 60%-uk válaszolta azt, hogy egyáltalán nem zavarja. Alig 10%-ukat feszélyezi teljes mértékben.

Mennyire

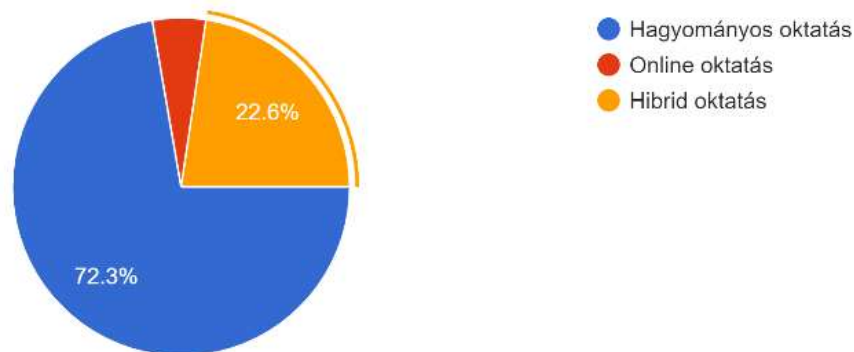
Ábra 4 Aktivitás az órákon

Annak ellenére, hogy az online oktatásnak is vannak előnyei, például nem kell korán kelni, nincsen annyi anyagi kiadás, nem kell órákat buszozni, a hallgatók többsége mégis úgy gondolja,

hogy a hagyományos oktatás hatékonyabb. Ezt szemlélteti az 5. ábra is, ahol láthatjuk, hogy a diákok közel háromnegyede (72.3%) a hagyományos oktatást választaná, 22.6 %-uk hibrid oktatásban venne részt és csupán 5.1% folytatná tovább kizárólag az online oktatást.

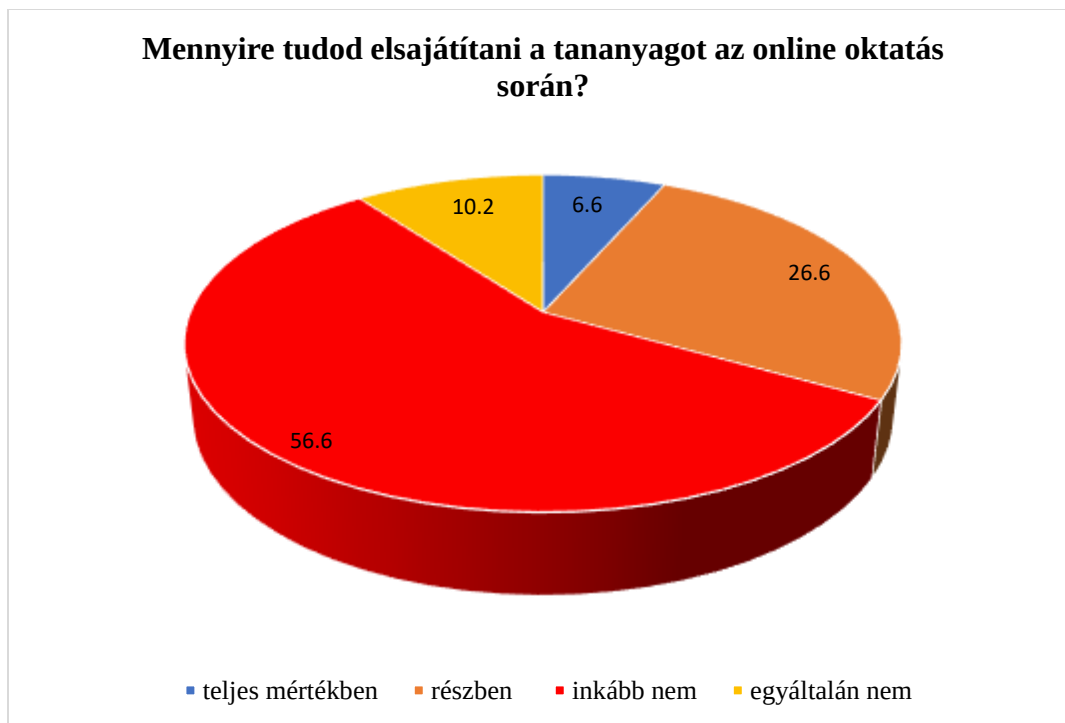
Melyik oktatási módszert gondolod hatékonyabbnak?

137 responses

Ábra 5 Oktatási módszerek

Az online oktatási formának több hátránya is van, többek között a tananyagot nem lehet megfelelőképpen elsajátítani, sok házi feladatot vagy projektet adnak ki, amivel még több időt kell a számítógép előtt tölteni. Ezt a feltevést támasztja alá a válaszadók többsége is. Arra a kérdésre, hogy mennyire lehet elsajátítani a leadott tananyagot az alábbi válaszokat kaptam (6. ábra): csak 6.6% mondta azt, hogy teljes mértékben el tudja sajátítani az anyagrészt, 22.6% részben tudja megtanulni, 56.6% inkább nem tudja elsajátítani és 10.2% egyáltalán nem tudja ilyen formában megtanulni az anyagot.

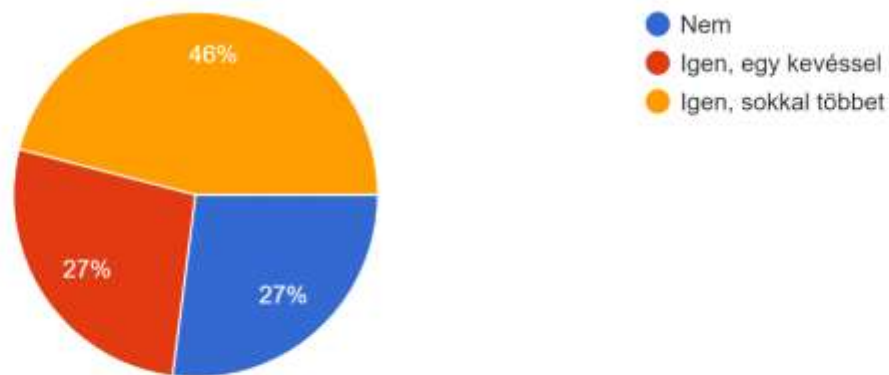

Ábra 6 Tananyag elsajátítása

A második feltevésre, hogy több otthoni feladatot adnak e ki az online oktatás során (7. ábra), majdnem fele, 46%-uk szerint igen, sokkal több feladatot kapnak, mint a hagyományos oktatás során. A nem kapnak több feladatot, illetve egy kevéssel több feladatot kapnak választ adók aránya megegyezik (27%).

Megítélésed szerint több otthoni feladatot kapsz a tanároktól az online oktatás során mint a hagyományosban?

137 responses

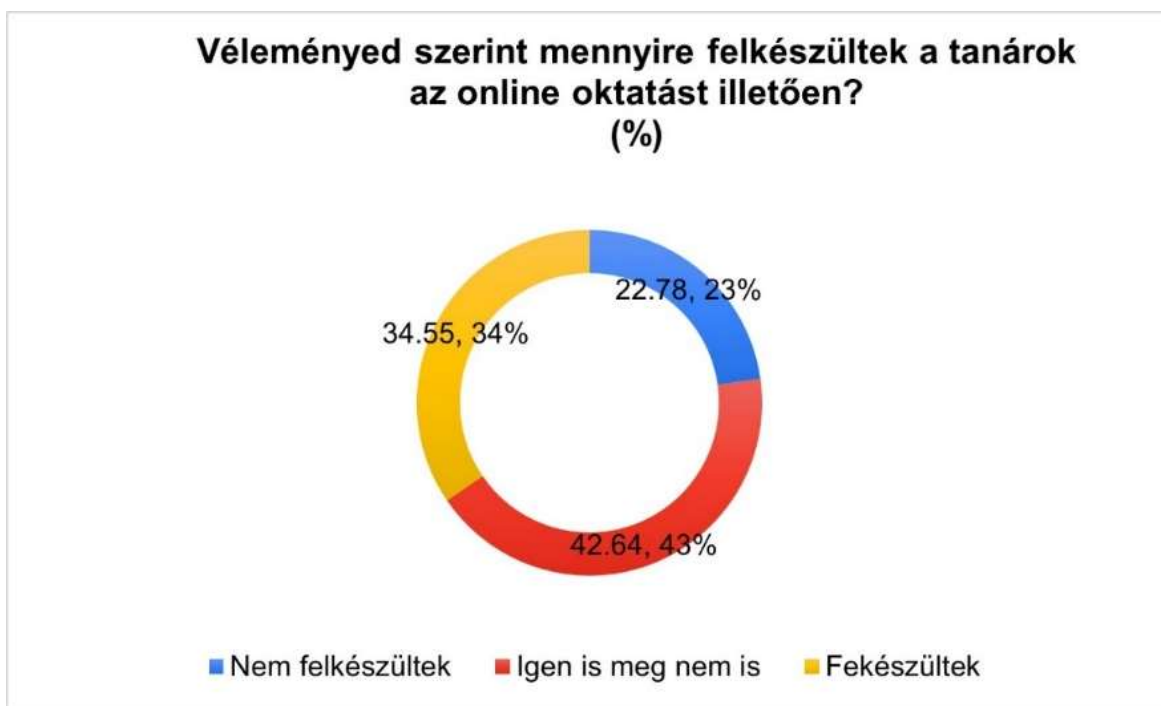
Ábra 7 Otthoni feladatok

Viszont vannak olyan szakterületek is, ahol az online oktatás nem alkalmazható. Az egyik ilyen az orvosképzés. Orvostan hallgató szerint nem válik be az online oktatás mert "A gyakorlatot nem lehet online elvégezni, a gyakorlat, ami online van megtartva, az nem gyakorlat. Illetve az én szakomon több gyakorlatias tárgy is van, ebben a félévben például legalább 4 tárgyból kellett volna felvennünk diagnosztikus tesztek gyerekekkel, de nagyon nehezen vagy egyáltalán nem valósult meg, mert nem találtunk gyerekeket, az intézményekbe pedig nem engedtek be bennünket. Ezen kívül vannak olyan tanárok, akikkel személyesen sokkal jobban működik a kommunikáció és interakció, az ő esetükben sem annyira előnyös az online óra."

Egy másik találó idézet, szintén orvostan hallgatótól: "... hogy tanulnak meg embereket gyógyítani ha pl. boncolást online folytatnak, ha soha nem látnak élőben emberi testet. Ugyanez vonatkozhat bármilyen terepgyakorlatot igénylő tantárgy esetére is."

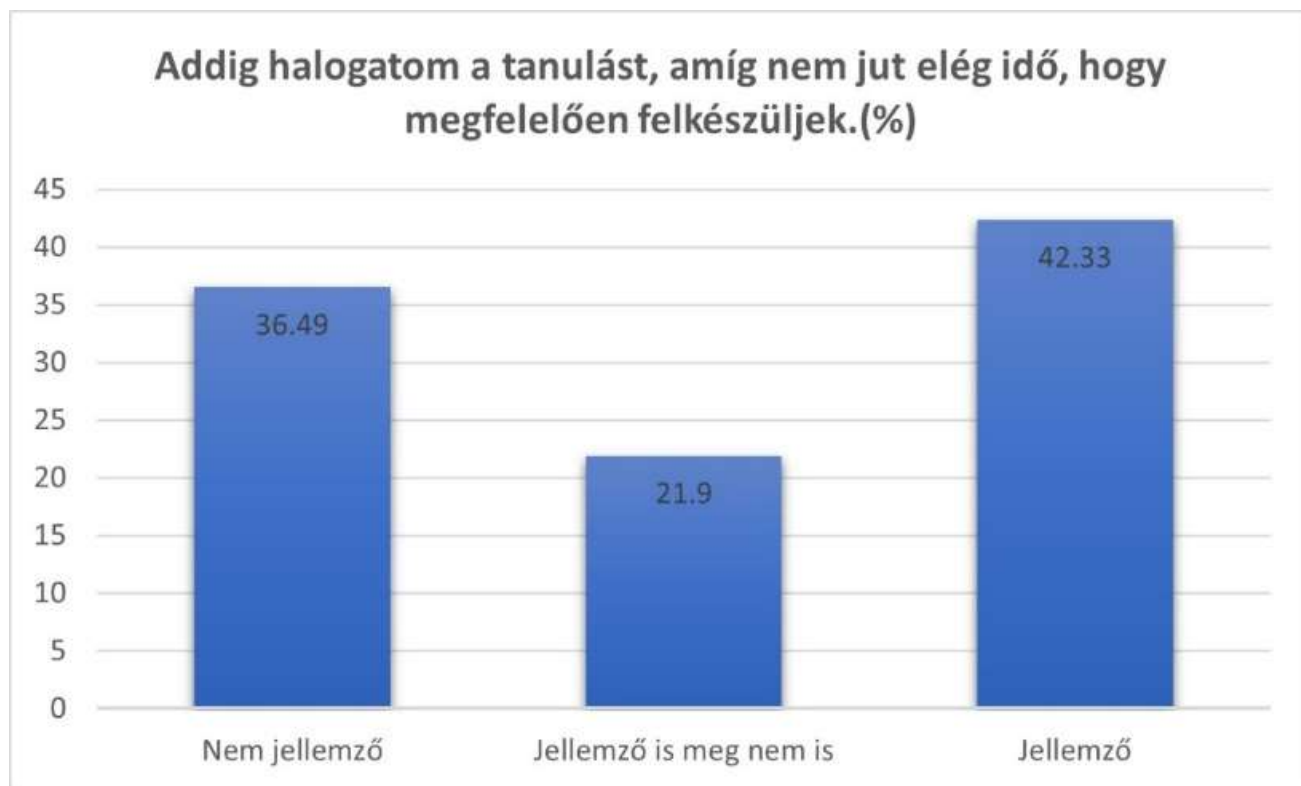
A reál szakok területén szintén gondot okoz az online oktatásban, hogy csak virtuálisan vannak a gyakorlati és az elméleti órák megtartva. Egyik mérnöki hallgató találó szavai: "Matematika 2 előadás. Én nem vagyok képes úgy mateket tanulni, hogy egy virtuális táblát és egy pdf-t egyszerre nézegetve meg az oktatói magyarázatra is figyelve értsek meg egy feladatot."

Mindezek ellenére az oktatók többsége felkészült a digitális oktatásra. Ezt alátámasztja a hallgatóság véleménye is, ahol 22.78%-uk válaszolta azt, hogy nincsenek felkészülve az oktatók, ellenben 34.5%-uk szerint felkészültek (8. ábra).

Ábra 8 Tanárok felkészültsége

Az online oktatás hatékonysága nemcsak a tanárok felkészültségén múlik, hanem a hallgatókén is. Függ attól, hogy mennyire tudják jól beosztani idejüket, mennyire tudják megfelelően menedzselni tanulási tevékenységüket. A felmérés adataiból az derül ki, hogy a hallgatók 42.33%-a inkább halogatja a tanulást addig, amíg nem jut elegendő idő arra, hogy megfelelően felkészüljön az órára, és alig több, mint egyharmaduk (36.49%) próbál mindent időben elvégezni és nem halogatni a teendőket (9. ábra).

Ábra 9 Tanulás halogatása

Összefoglalás

A koronavírus-járvány kezdetén a romániai felsőoktatás is néhány nap alatt át kellett álljon az online oktatásra. A kezdeti nehézségek után az oktatók és a hallgatók együttműködtek az akadályok leküzdésében, egymást támogatva próbálták a lehető legjobb megoldásokat megtalálni és megvalósítani. Ez a teljesen új helyzet sorozatos kihívások elé állította a felsőoktatás szereplőit. A kutatásommal az volt a célom, hogy megismerjem a hallgatók véleményét az online oktatás hatékonyságáról: milyen nehézségekbe ütköztek, mennyire tartották hatékonynak a tanítás-tanulás folyamatát.

Összességében elmondható, hogy a hallgatók eszközfelszereltsége megfelelő, de sokan nehézségekbe ütköznek a tanulás folyamatában. Az online oktatás egy újfajta oktatásszervezést, pedagógiai módszertant, számonkérést, ellenőrzést és egy teljesen új időgazdálkodást jelentett. Tény, hogy digitális eszközöket és felületeket korábban is használtak az oktatók, de nem mindenki ismerte az online felületekben rejlő jó lehetőségeket, hiszen a frontális oktatásban alapvetően nem volt szükségük ezek alaposabb használatára.

Mint minden oktatási formának, az online térbe kényszerített oktatásnak is vannak előnyei és hátrányai, melyeket nem szabad figyelmen kívül hagyni, hiszen az a szándék, hogy a hátrányokból előnyöket kovácsoljunk.

Az egyik legnagyobb előnye az online rendszerre való áttérésnek, hogy folytatódhat az oktatás. A különböző online oktatási platformok használatával a tanulási folyamat nyomon követhető és a megszerzett tudás számon kérhető volt. A tananyagok könnyen megoszthatók és visszakereshetők, a határidők jól követhetők. Ellenben az online oktatás alapvetően más tanítási és tanulási módszereket, stratégiákat feltételezett. A kevésbé performens eszközök és akadozó internet nehézségeket jelent. A technika használata gyakorlatilag felváltja a személyes interakciót, az oktatás személytelenebb lesz. Változik a hallgatók közötti interakció is, hiszen megszűnik közöttük a szociális kapcsolat és a közvetlen informális kommunikáció. Ugyanakkor sokkal több a figyelmet elterelő inger is. Egy-egy felugró ablak, értesítés nagyon hamar eltereli a hallgatók figyelmét, könnyedén elkalandoznak a tanóráról.

A hallgatók online tanulása merőben eltér a tantermi tanulástól, mivel a multitasking velejárója - számítógépes analógiával élve -, hogy az oktató csupán egy megnyitott ablak. Amikor

az az egy ablak „ingerszegény” környezetet jelent a hallgató számára, vagyis már nem köti le figyelmét, újabb ablakokat nyit meg, hogy más tevékenységeket keressen. Minél több dologgal foglalkozik egyszerre, annál inkább megoszlik a figyelme az egyes tevékenységek között, ezáltal többet hibázik és romlik a teljesítménye. Az optimális online tanulási környezetek kialakításánál gondolnunk kell a multitasking jelenségére annak érdekében, hogy a tanítás-tanulás folyamatában a hallgatók figyelme megfelelő módon le legyen kötve.

Az online oktatásban is a közös cél, hogy a hallgatók tudása gyarapodjon. Természetesen a hallgatóknak is hajlandóságot kell mutatniuk az interaktív óramenet iránt, de sok múlik az oktatón, hiszen vannak olyan módszerek és technikák, amelyekkel minden hallgatót ösztönözni lehet az órán való aktív részvételre. A hallgatóknak fejleszteniük kell az önálló ismeretszerzés, tanulás képességét, ugyanakkor a tanároknak egyre tudatosabban kell a mentor és coach feladatokat betölteniük. Ezt segítik a projekt típusú munkák, amelyek az önálló tanulást és feladatvégzést feltételezik, a hallgatók csoportosan, egymástól tanulva oldják meg a valós, gyakorlatorientált feladatokat. A virtuális tantermeknek át kell alakulniuk az együtt gondolkodás, gyakorlás helyszínévé, ahol az ismeretek valódi tudássá válnak.

A járvány számos kihívás elé állította az oktatási rendszert, megmutatta, hogy lehet másképp is tanítani, mint a frontális módszerrel, lehet más módon ismereteket, szakmai tudást átadni, mint ahogy eddig megszoktuk. Ugyanakkor egy online óra soha nem helyettesítheti azt, amit egy csoportban, tanteremben tartott személyes foglalkozás tud nyújtani. Hasonlóan, nem pótolható az oktató személyisége, jelenléte, tanítási stílusa sem, ami részben érzékelhető online is, de jelentősen csökken a hatása.

Javaslatok

A kérdőív kérdéseire adott válaszok feldolgozása után felmerültek további kérdések, amelyek további vizsgálatokat, elemzéseket igényelnek. Többek között fontos felmérni, hogy az online oktatásnak miben látják hátrányait és előnyeit a hallgatók, vagy véleményük szerint hogyan lehetne hatékonyabbá tenni az online oktatást.

Hivatkozások

- Balogh Andrásné (2006). Kompetenciák és kvalifikációk a szakképzésben. In Benedek András (szerk.), *A szakképzés-pedagógia alapkérdései* (pp. 65-79). Budapest: Typotex.
- Boniwell, I., & Zimbardo, P. (2004). Balancing time perspective in pursuit of optimal functioning. In Linely, A. P., Joseph S. (eds). *Positive Psychology in Practice*. Wiley, New Jersey, 165–181.
- Choi, J. N., & Moran, S. V. (2009). Why Not Procrastinate? Development and Validation of a New Active Procrastination Scale. *The Journal of Social Psychology*, 149(2). 195–211. DOI: 10.3200/ SOCP.149.2.195-212
- D. Molnár Éva (2013). *Tudatos fejlődés. Az önszabályozott tanulás elmélete és gyakorlata*. Budapest: Akadémiai Kiadó
- Horstmanshof, L., & Zimitat, C. (2006). A matter of time: Temporal influences on engagement of first year university students. <http://www.researchgate.net/publication/49249174>.
- Lay, H. C. (1986). At last, my research article on procrastination. *Journal of Research in Personality*, 20(4), 474–495. DOI: 10.1016/0092-6566(86)90127-3
- Molnár György (2016). Innovatív technológiai megoldások alkalmazása a tanárképzésben. *Tanulmányok*, 1 (1), 107-120.
- Molnár György, & Nyirő Péter (2016). A gyakorlati programozás tanításának játékefejlesztésen alapuló, élménypedagógiai alapú módszerének bemutatása. In Karlovitz János Tibor (szerk.), *Pedagógiai és szakmódszertani tanulmányok* (pp. 89-98). Komárom: International Research Institute.
- Peetsma, T., & van der Veen, I. (2011). Relations between the development of future time perspective in three life domains, investment in learning, and academic achievement. *Learning and Instruction*, 21(3), 481-494. DOI: 10.1016/j.learninstruc.2010.08.001
- Zimbardo, P. G., & Boyd, J. N. (1999). Putting time in perspective: A valid, reliable, individual-differences metric. *Journal of Personality and Social Psychology*, 77(6), 1271–1288. DOI: 10.1007/978-3-319-07368-2_2
- D.G. Oblinger and J.L. Oblinger, “Is It Age or IT: First Steps Toward Understanding the Net Generation” in *Educating the Net Generation* (D.G. Oblinger, J.L. Oblinger eds.), pp. 2.1-2.16, Boulder, Colo.: EDUCAUSE, 2005.
- P. Tran, R. Carrillo and K. Subrahmanyam, “Effects of online multitasking on reading comprehension of expository text”, *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 7(3), pp. 2–20, 2013.

D.M. Sanbonmatsu, D.L. Strayer, N. Medeiros-Ward and J.M. Watson, “Who Multi-Tasks and Why? Multi-Tasking Ability, Perceived Multi-Tasking Ability, Impulsivity, and Sensation Seeking”. *PLoS ONE*, 8(1), e54402, 2013.

C. Blais, Implicit versus deliberate control and its implications for awareness In *Effortless attention: A new perspective in the cognitive science of attention and action* (B. Bruya eds.), pp. 141–157, Cambridge, MA: MIT Press, 2010.

S. Monsell, Task switching, *Trends in Cognitive Sciences*, 7(3), pp. 134–140, 2003.

M. Jackson, *Distracted: The Erosion of Attention and the Coming Dark Age*, New York: Prometheus Books, 2008.

Parlamentul României, Legea educației naționale 1/2011, Monitorul Oficial, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011. Retrieved from https://edu.ro/sites/default/files/fi%C8%99iere/Legislatie/2020/LEN_actualizata_octombrie_2020.pdf

Președintele României, Decret nr. 195 din 16 martie 2020 privind instituirea stării de urgență pe teritoriul României, Monitorul Oficial nr. 212 din 16 martie 2020. Retrieved from <http://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2020/03/0ec4303cabf4c44c332b46368643ab6.pdf>

Guvernul României, Ordonanță de Urgență nr. 58 din 23 aprilie 2020 privind luarea unor măsuri pentru buna funcționare a sistemului de învățământ, Monitorul Oficial nr. 347 din 29 aprilie 2020. Retrieved from <https://www.edu.ro/sites/default/files/fisiere%20articole/OUG%2058%20-%202020.pdf>

Ministerul Educației și Cercetării, Ordin nr. 4249/13 mai 2020 pentru modificarea și completarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar, aprobat prin Ordinul ministrului educației naționale și cercetării științifice nr. 5.079/2016, Monitorul Oficial nr. 399 din 15 mai 2020. Retrieved from <https://www.edu.ro/sites/default/files/fi%C8%>

Harangus Katalin, *Számítógéppel támogatott oktatás*, Scientia Kiadó, Kolozsvár, 2021, p. 204, ISBN: 978-606-975-052-0. http://real.mtak.hu/132662/1/2021-HarangusSzamitogeppel_REAL.pdf